

Kopja Informali ta' Sentenza

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
DAVID SCICLUNA**

Seduta tat-3 ta' Ottubru, 2003

Citazzjoni Numru. 696/1995/3

Pacifico Fenech

vs

William Ronald Murphy

Il-Qorti,

Rat ic-citazzjoni pprezentata fis-26 ta' Meju 1995 li permezz taghha l-attur wara li ppremetta:

Illi fis- 6 ta' Gunju, 1994 ghall-habta tat- 8.00 a.m. waqt li kien riekeb fuq l-istaffa tat-truck li jigbor l-iskart – Scammel – u kien vicin id-dar tal-konvenut li jisimha “Dwejra”, 235, Triq ta' Taht l-Irdum, Santa Maria Estate, Mellieha, hu gie migdum ghal gharrieda f'saqajh ix-xellugija mill-kelb Alsatian tal-konvenut li kien mahlul;

Kopja Informali ta' Sentenza

U illi b-rizultat ta' din il-gidma kbira, l-attur sofra danni u dizabilita permanenti f'saqajh ix-xellugija kif jirrizulta ahjar mic-certifikat mediku hawn anness u markat Dokument A;

U illi dan l-incident gara minhabba n-negligenza, traskuragni, imprudenza u nuqqas ta' tharis tar-regolamenti da parti tal-konvenut li ma zammx kustodiet l-imsemmi kelb tieghu tant li anke ittiehdu proceduri kriminali fil-konfront tal-konvenut;

U illi l-konvenut hu responsabbli ghall-imsemmi incident u ghad-danni konsegwenzjali li sofra l-attur;

U illi l-konvenut gie interpellat biex jersaq ghall-likwidazzjoni u hlas tad-danni kollha li sofra l-attur izda ghalkemm ipprometta li se jhallas baqa' inadempjenti;

Talab li din il-Qorti, ghar-ragunijiet premissi:

1. Tiddikjara illi l-konvenut hu responsabbli ghall-incident li fih wegga' serjament l-attur fis- 6 ta' Gunju 1994 kif hawn fuq spjegat u ghad-danni kollha konsegwenzjali.
2. Tillikwida l-imsemmija danni jekk hemm bzonn bl-opra ta' periti nominandi.
3. Tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-attur id-danni kollha hekk likwidati.

Bl-ispejjes komprizi dawk tal-ittra bonarja tat- 12 ta' April 1995 u tal-ittra ufficjali tal- 15 ta' Mejju 1995 kontra l-konvenut li gie ngunt ghas-subizzjoni;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut fejn qal:

Illi t-talbiet attrici huma nfundati fil-fatt u fid-dritt stante li l-eccepjent ha l-mizuri kollha opportuni sabiex l-istess incident jigi evitat.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat id-dikjarazzjonijiet guramentati tal-kontendenti u l-listi tax-xhieda taghhom;

Rat id-digriet tat-28 ta' Novembru 1995 li permezz tieghu gie nominat l- Avukat Dottor J.R. Micallef bhala perit legali biex jirrelata dwar it-talbiet attrici wara li jiehu konjizzjoni ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut;

Rat id-digriet tad-19 ta' Mejju 1999 li permezz tieghu gie nominat Mr. Charles Grixti bhala espert mediku;

Rat ir-rapport tal-perti mediku debitament mahluf fit-13 ta' Marzu 2000;

Rat in-nota ta' l-attur tat-13 ta' Marzu 2000 li permezz taghha talab in-nomina ta' periti perizjuri medici;

Rat id-digriet ta' l-10 ta' Mejju 2000 li permezz tieghu gew nominati bhala periti perizjuri medici Mr. Raymond Gatt, Mr. Ivan Esposito u Mr. Anthony Bernard;

Rat ir-rapport tal-periti perizjuri debitament mahluf minnhom;

Rat il-verbali tax-xiehda migbura mill-perit legali li gie elevat ghall-gudikatura;

Rat l-atti l-ohra tal-kawza u d-dokumenti esibiti;

Ikkunsidrat illi:-

Din il-kawza tirrigwarda incident li gara fis-6 ta' Gunju 1994 fejn, filwaqt li l-attur kien riekeb fuq l-istaffa ta' *scammel*, gie migdum minn kelb fl-ghaksa x-xellugija. Dan l-incident gara fi Triq ta' Taht l-Irdum, Santa Maria Estate. Jirrizulta li l-konvenut, li joqghod "Dwejra", numru 235 fl-istess triq, kien is-sid ta' dan il-kelb. Difatti l-attur ighid li kien l-istess konvenut li hadu ghand tabiba, hallas tal-vizta, wasslu fil-kamra hdejn l-imghallem tieghu u talab lill-attur jibghatlu l-ircevti tal-medicini li kien ser jixtri. Fin-nota ta' l-eccezzjonijiet tieghu l-konvenut ma jichadx li hu

Kopja Informali ta' Sentenza

sid il-kelb izda jghid li ha l-mizuri kollha opportuni sabiex l-istess incident jigi evitat.

L-azzjoni attrici hi bazata fuq l-artikolu 1040 tal-Kodici Civili li jipprovdi:

"Is-sid ta' annimal, jew il-persuna li taghmel uzu minn annimal ghaz-zmien li taghmel uzu minnu, iwiegbu ghall-hsara li dak l-annimal jikkaguna, sew jekk ikun jinsab taht idejhom kemm jekk ikun intilef jew harab".

Din ir-responsabbilta` tista' tigi eskluza bil-prova li l-fatt kien dovut ghall-forza magguri jew ghall-htija tad-danneggjat stess. Fil-kawza fl-ismijiet **Nazzareno Scicluna vs Paolo Zahra** deciza minn din il-Qorti fil-21 ta' Frar 1967 (Vol. LI.ii.804) intqal *inter alia*:

"Li, pero`, ma jistax jigi eskluz li dina r-responsabbilta` obbjettiva tigi nieqsa meta jirrizulta li l-incident li fih kien involut annimal, kien dovut ghall-kaz fortuwitu, jew forza maggiore; jew ghall-htija tad-danneggjat (App. Toma, 3 Agosto 1927; La Giustizia, art. 1928, 8; Cassaz. Torino, 27 Maggio 1911, in re 'Contini vs An. Momnibus', Ital. 1911, 1, 1, 1206).

Li, meta jaghti l-kaz li annimal jipprovoka dannu lil haddiehor 'per proprio impulso' ('secondum natura'); dana jimplika r-responsabbilta` tas-sid, minghajr dana ma jista' jigi ammess jipprova l-assenza tal-htija tieghu, billi r-responsabbilta` tieghu hija prezunta mil-ligi. Tipiku huwa l-kaz citat mill-imsemmi awtur Perretti-Griva (op. Cit. Pag. 194): 'Se un cane si avventa contro un ciclista, commette un fatto esclusivamente riferibile all'impulso del cane, del quale dovra` rispondere il proprietario dell'animale o chi di questo si serve, in quanto ne deriva un danno in diretto riferimento col fatto dell'essersi il cane avventato'."

Ara wkoll **Lorenzo Mercieca vs Salvatore Zammit** deciza minn din il-Qorti fl-4 ta' Marzu 1963 (Vol. XLVII.ii.683).

Fil-kaz in ezami l-konvenut qal fid-dikjarazzjoni guramentata tieghu (a fol. 15) li huwa ha l-prekawzjonijiet u mizuri kollha opportuni sabiex l-incident in kwistjoni jigi evitat, li l-kelb kien imsakkar fil-garage u kienet it-tifla tieghu li fethet il-bieb tal-garage u li kien l-istess attur li kkontribwixxa ghall-incident bl-atteggjament u l-komportament tieghu. Il-konvenut la xehed f'dawn il-proceduri u lanqas ressaq provi in sostenn ta' dawn l-allegazzjonijiet tieghu. Ghall-kuntrarju mill-provi ta' l-attur jirrizulta li l-incident gara meta kien qieghed fuq xoghlu u fil-waqt li kien jinsab ghall-affari tieghu fuq l-istaffa ta' l-iscammel.

Konsegwentement, fid-dawl ta' dak li jipprovdi l-artikolu 1040 tal-Kodici Civili u tal-gurisprudenza citata, il-konvenut ghandu jigi tenut responsabbli ghall-incident in kwistjoni u ghad-danni konsegwenzjali li l-Qorti se tghaddi issa biex tikkunsidra.

L-attur qieghed jippretendi danni konsistenti kemm f'*lucrum cessans* kif ukoll f'*damnum emergens*:

Lucrum cessans

Mir-rapport tal-perit mediku Mr. Charles Grixti, li ezamina lill-attur fit-8 ta' Novembru 1999, jirrizulta li l-attur "sofra hsara fin-nerv sural fuq in-naha ta' barra u ta' wara tas-sieq ix-xellugija. Parti minn dan in-nerv gie mehjut izda l-frieghi l-ohra ma setghux jigu mehjuta. Minhabba dan il-pazjent ihoss hruq minabba li fit-truf ta' dawn il-frieghi ffurmat neuroma. Din in-neuroma tista' tigi maqtugha barra pero` xorta wahda tista' terga' tifforma". F'dawn ic-cirkostanzi huwa kkonkluda li l-persentagg ta' dizabilita` li soffra l-attur kien ta' 7%.

L-attur stess talab in-nomina ta' periti perizjuri li pero` kkonfermaw il-konkluzjonijiet ta' l-ewwel perit mediku u ghalhekk li l-attur "sofra dizabilita` fizika permanenti li tappartjeni ghal hsara lin-nerv ta' 7%". Effettivament jirrizulta li tul is-snin l-ilmenti ta' l-attur kibru u dawn ingabu a konjizzjoni tal-periti perizjuri li ddeskrivewhom bhala "ta'

severita` kbira" izda li huma relatati ma' problemi ohrajn "specjalment fis-sinsla cervikali".

Issa jirrizulta li gew suggeriti persentaggi ohra mill-konsulent ortopediku Mr. Carmel Sciberras u mill-konsulent ortopediku Ingliz Mr. A. Franklin, izda Meta xehed l-perit mediku addizzjonali Mr. Ivan Esposito fis-seduta tal-5 ta' Dicembru 2001, dan qal li l-periti perizjuri jaqblu li certa dizabilita` giet mill-incident in kwistjoni "biss jider li kumbinazzjoni hemm problemi ohrajn iktar 'il fuq, f'dan il-kaz l-ghonq li sfortunatament ukoll ghandhom certu konsegwenzi u qed jaffettwaw in-naha l-ohra ukoll tar-rigel". l-Qorti ma ssibx raguni biex ma takkoljix il-persentagg li gie stabbilit mill-periti medici nominati minnha, u cioe` dak ta' sebgha fil-mija (7%).

L-attur kien jahdem bhala *health attendant* mad-Dipartiment ghall-Immaniggjar ta' l-Iskart. Il-paga gross tieghu fis-sena 1993 (skond il-prospett relativ ta' l-*income tax*) kienet ta' Lm2649 filwaqt li mix-xoghol *part-time* bhala bajjad jirrizulta li dahhal fl-istess sena Lm815. Mill-banda l-ohra l-paga li dahhal fis-sena 1994 (is-sena li gara l-incident) kienet ta' Lm1359 filwaqt li dahhal ghal xoghol *part-time* Lm600. Mehud in konsiderazzjoni zidiet ghall-gholi tal-hajja u l-valur dejjem jonqos tal-munita, il-Qorti se tiehu bhala dhul annwu medju s-somma ta' Lm3,800.

L-attur kellu 39 sena meta gara l-incident. Meta wiehed jikkunsidra l-*working life expectancy*, jidher gust li l-Qorti tiehu bhala *multiplier* 21 sena.

Ghalhekk il-*lucrum cessans* ghandu jinhadem hekk:

$Lm3,800 \times 21 \text{ sena} \times 7\% \text{ dizabilita`} = Lm5,586.$

Billi l-incident gara fl-1994, se jsir tnaqqis ta' 2% ghal *lump sum payment* (ara f'dar-rigward **Anthony Falzon vs Lawrence Caruana** deciza mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fil-5 ta' Ottubru 2001). Ghalhekk mis-somma ta' Lm5,586 trid titnaqqas is-somma ta' Lm112 biex ihalli bilanc finali ta' Lm5,474.

Damnum emergens

Id-danni pretizi mill-attur huma pjuttost estensivi:

1. Telf ta' paga sa l-1997 (Dok. PFH)
Lm 5041.12
2. Spejjez medici 1994 (Dok. PFL)
310.63
3. Spejjez medici 1995 (Dok. PFM)
262.07
4. Spejjez medici 1996 (Dok. PFN)
607.88
5. Spejjez medici 1997 (Dok. PFO)
965.23
6. Spejjez medici 1998 (Dok. PFP)
39.61
7. Vjaggar 1995 (Dok. PFQ)
223.00
8. Vjaggar 1996 (Dok. PFR)
225.00
9. Vjaggar 1997 (Dok. PFS)
131.80
10. Akkomodazzjoni/Trasport 1995 (Dok. PFT)
330.00
11. Akkomodazzjoni/Trasport 1996 (Dok. PFU)
400.00
12. Akkomodazzjoni/Trasport 1997 (Dok. PFV)
270.00
13. Gear box (Dok. PFW)
248.00
14. Rapport Dr. Charles Gauci (Dok. AG2)
160.00
15. Spejjez affidavit (Dok. AG3)
30.00
16. Akkonodazzjoni (Dok. AG4)
55.00
17. Vjaggar 2000 (Dok. AG5)
355.00
18. Spejjez medici (Dok. AG6 sa AG11)
57.63
19. Scooter
1749.72

20. Spejjez medici 2001/2002
45.46

It-total ta' dawn l-ispejjez huwa ta'
Lm11,507.15.

Minbarra l-ispejjez suelenkati l-attur xehed ukoll dwar l-istallazzjoni ta' *stair-lift* fir-residenza tieghu u li dwaru esebixxa kopja ta' skrittura privata ma' l-Awtorita` tad-Djar.

Li jrid jigi deciz minn din il-Qorti huwa jekk dawn l-ispejjez humiex rizarcibbli fl-intier taghhom. Minn dak li kkonkludew il-periti perizjuri jidher li l-parti l-kbira mill-ilmenti ta' l-attur huma relatati ma' problemi ohrajn, speċjalment fis-sinistra cervikali, konkluzjoni li baqghet tigi kontestata mill-attur kif jidher mir-rapport ahhari ta' Dr. Charles Gauci pprezentat fit-3 ta' April 2002. Irid jinghad pero` li fix-xieghda tieghu in eskussjoni Mr. Ivan Esposito in eskussjoni qal li jaccettaw "li hemm certu element ta' *complex regional pain syndrome*" li saret referenza ghalha fir-rapporti kemm ta' Dr. Charles Gauci kif ukoll ta' Mr. Carmel Sciberras. Ma jistax ghalhekk jigi eskluż li l-incident tas-6 ta' Gunju 1994 ikkontribwixxa ghall-kondizzjoni li jinsab fiha llum l-attur, jekk mhux ukoll ipprecipita l-avvent ta' tali kondizzjoni.

F'dawn ic-cirkostanzi, wara li l-Qorti hasbet fit-tul dwar il-kwistjoni u ezaminat id-dokumenti esibiti relatati mad-danni pretizi, ser tillikwida *arbitrio boni viri* s-somma ta' Lm5,000 biex taghmel tajjeb ghad-*damnum emergens*.

Ghaldaqstant is-somma totali li l-konvenut ghandu jhallas lill-attur hija ta'

$Lm5,474 + Lm5,000 = Lm10,474.$

Ghal dawn il-motivi:-

Tiddeciedi billi tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut, tilqa' t-talbiet attrici u ghalhekk:

Kopja Informali ta' Sentenza

1. tiddikjara li l-konvenut hu responsabbli ghall-incident li fih wegga' l-attur fis-6 ta' Gunju 1994,
2. tillikwida d-danni fis-somma ta' Lm10,474, u
3. tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-attur is-somma hekk likwidata ta' Lm10,474 bl-imghax millum.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----